

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio X. De objecto Visionis beatificæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

citer nobilior, quam operatio intellectus practici: beatitudo autem formalis principaliter in perfectissima & optima & per se ipsam quæsita operatione consistit. Secundo: quia quod est principalis in visione, est contemplativa adeptio & tentio divinæ essentia; hoc autem fit per speculationem, ergo.

9. **CONCLUSIO II.** *Visio DEI non formaliter sed eminenter est complexa.* Ratio primæ partis est, quia ad formaliter complexam cognitionem, qualis est propositio ex subiecto & prædicato, discursus ex præmissis & conclusione, requiritur pluralitas specierum, quorum singula objectum inadequate representant; sed visio determinatur per essentiam divinam indivisibiliter & adequate representativam sui ipsius, ergo visio non potest esse formaliter complexa.

Ratio secundæ partis est: quia visio est perfectissima scientia, per quam uno indivisibili actu Beati in divina essentia partim tanquam in causa virtuali vident ipsius attributa, partim tanquam in causa formali vident creaturas possibles, & actuales: ergo visio divina eminenter æquivaler actibus scientificis, qui formantur à nobis.

10. **CONCLUSIO III.** *Visio non est formaliter, sed virtualiter reflexa.* I. p. constat: quia reflexæ cognitionis formale objectum est ipsa cognitio præterita: sed visio non habet pro formali objecto nisi divinam essentiam, nec est sibi ipsi aliquando præterita: ergo non est formaliter reflexa infra se ipsam.

Secundæ partis ratio est: quia, ut dicitur in tract. de Act. hum. visio beata debet intellectum beati assecurare formaliter de sui perpetuitate: hoc autem fit in quantum videt in essentia divina decretum de sui perpetuitate, sicque virtualiter est reflexa supra se ipsam.

11. **Quæres:** An saltem extra visionem possit dari reflexio supra illam, vel memoria ipsius? Resp. utrumque fieri posse: Et primum quidem, quia nihil obstat, quo minus intellectus Beati in cognitione vespertina sese reflectat supra cognitionem matutinam, imò cum assensus conclusionis probabiliter sit reflexivus supra assensum præmissarum, & Beati extra Verbum forment conclusiones Theologicas deductas ex principiis notis per beatam scientiam, etiam probabiliter supra beatam scientiam se reflectunt.

12. **Secundum quoque videtur contigisse in visione D. Pauli qui suam illam visionem revivere non potuisset, nisi memoriam ipsius habuisset: neque plius requiritur ad memoriam visionis, quam ut**

ipsum species in memoria conservetur, sed nullum est inconveniens conservari speciem visionis, quamvis nullo modo conservetur species divinæ essentia viva.

§. III.

Mensura visionis beatifica.

CONCLUSIO. *Visio beatifica mensuratur aternitate participata.* Ita S. D. q. 10. a. 5. ad 1. dicens: *Creatura spirituales quantum ad affectiones & intelligentias, in quibus est successio, mensurantur tempore: quantum vero ad eorum esse naturale mensurantur aeternitate: sed quantum ad visionem gloriae participant aternitatem.*

Conformiter ad illud Jo. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te, ubi vita beatae tribuitur aternitas, non utique essentialis, Soli DEO tanquam enti tam ab intrinseco, quam extrinseco omnimodè immutabili propria: ergo aternitas participata, quæ est mensura entis tam quoad se, quam quoad operationes per se consequentes ab intrinseco immutabilis, mutabilis tamen ab extrinseco.*

Ratio est: quia ut S. D. cit. q. 10. a. 2. Ratio aternitatis consequitur immutabilitatem, sicut ratio temporis consequitur motum: sicut ergo immutabilitatem essentiali consequitur aternitas imparticipata & essentialis; sic immutabilitatem participatam visionis consequitur aternitas participata.

Dices primò. Licet Angelus sit ab intrinseco immutabilis, tamen ipsius substantia non mensuratur aternitate participata sed aeternitate: ergo idem dicendum de visione beatifica. Resp. Cum per visionem beatificam beatus efficiatur Deiformis, simpliciorum mensuram, ac divinæ durationis participationem eidem debet, quam debeatur alicui naturæ. Unde licet ævum sit mensura entis quoad substantiam immutabilis, tamen supponit mutabilitatem ex parte operationum eidem per se debitam. Atqui visio etiam habet immutabilitatem ex parte operationum, quæ sunt ipsi per se debita, ut sunt amor & intuitio, & consequenter etiam habet puriorem mensuram aternitatis participatæ.

Dices secundò. Si mensuraretur aternitate participatæ, visio D. Pauli non fuisset destructa: consequens est falsum. ergo Resp. negando sequelam, quia cum D. Paulo fuerit collata visio non juxta statum connaturalem & perfectum visionis; sed præternaturalem; ideo poterat per accidens tempore mensurari.

DISPUTATIO X.

DE

Objecto visionis beatificæ.

EX ipsa formalitate & hypothese visionis hætenus exposita constat, eiusdem objectum DEUM esse, quia verò intra DEUM plura continentur prædicata ab ipsa Divina essentia virtualiter distincta, tres quoque Personæ Divinæ inter se realiter

liter distinctæ, ac tandem omnes creaturæ in DEO eminenter continentur, tam actuales, quam possibiles, de omnibus istis disputandum est, an & quomodo in Divina essentia à Beatis videantur, aut videri possint?

ARTICULUS I.

Virum in visione beatifica videantur omnia, quæ sunt formaliter in DEO.

SUMMARIUM.

1. De facto videntur omnia, quæ sunt formaliter in DEO.
2. Status questionis & diversitas sententiarum.
3. Divina essentia ut virtualiter distincta specificat visionem.
4. Non posse per absolutam potentiam videri essentiam sine Personis probat S. Scriptura.
5. Et PP. auctoritas.
6. Testimonia D. Th.
7. Ejsdem ratio, quia videtur ut est in se.
8. Non datur cognitio intuitiva, quæ non sit quidditativa.
9. Esset & non esset visio essentia ut in se est.
10. Omnes perfectiones Divinæ conveniunt in ratione visibilibus.
11. Paritas a communicatione essentia.
12. Non potest una perfectio videri explicitè & altera implicitè.
13. Opponitur distinctio inter objectum primarium & secundarium, absolutum & relativum.
14. Opponitur prioritas originis.
15. Paritas a communicatione & assumptione nature.
16. Non videntur omnes habitudines omnipotentia.
17. Opponitur libertas Divinæ essentia in sui communicatione.
18. Instantia de cognitione intuitiva superioris Angeli.
19. Instantia de visione corporæ.
20. Offenditur implicancia præcisionis tam ex parte objecti quam visionis.
21. Non potest objectum primarium videri sine secundario, si sit ipsi intraneum & essentiale.
22. Prioritas originis, cum sit à quo, non favet Advertariis.
23. Persona non convenit cum natura in esse communicabilis, sicut in esse visibilis.
24. Omnes habitudines Divinæ omnipotentia videntur quantum in recto, non quantum in obliquo.
25. Viri sub ratione essentia & non omnipotentia non verificatur respectu videntis.
26. Necessitas consequens non obest Divino dominio & libertati.
27. Cur intuitiva cognitio Angeli non attingat potentiam obedientialem.
28. Cur regularis visio non percipiat rationes genericas?

§. I.

Certiora præmittuntur.

Suppono primò. De facto à Beatis videri omnia, quæ sunt formaliter in DEO, adeoque non tantum essentiam, sed etiam Personas & re-

lationes, divinæque attributa per visionem attingi. Et quidem quoad 1. p. nempe visionem Personarum & relationum est definitum à Florent. in decreto un. dicente: *animas purgatas in calum mox recipi, & intueri clare ipsum DEUM Trinum & unum sicuti est.* Inclinatur quoque Jo. 14. per illa Christi verba: *Philippe, qui videt me videt & Patrem.* Quoad 2. p. est quoque communis Theologorum, & ratio est primò. quòd, ut dicitur 1. Jo. 3. *videbimus enim sicuti est:* sed est in se ipso bonus, sapiens, & ita quidem, ut sit ipse sua bonitas, sapientia, &c. ergo per visionem beatificam etiam attinguntur hæc omnia attributa. Secundò, quia cognitio clara visionis succedit obscuræ & aigmatica cognitioni fidei, quam habemus in via: ergo cum per cognitionem fidei credamus ea, quæ pertinent ad Personas & attributa DEI: etiam illa videbimus per claram cognitionem in patria.

Tota igitur difficultas & questio est, an saltem 2. per absolutam potentiam fieri possit, ut visio clara DEI sit præcisiva & inadæquata, ut nempe divina essentia sine personis & attributis, vel una persona sine altera videri possit. Ubi Scotus in 1. dist. 1. q. 2. n. 5. & 9. dicit, de potentia absoluta fieri posse, ut videatur divina essentia non visis personis, vel attributis. Scorum, quamvis diversis fundamentis, sequuntur Ariaga, Veckenus, Franc. de Lugo. Altera opposita & negans est S. Th. hæc q. 12. a. 7. totiusque Schola Thomistica, quos sequuntur ex variis SS. Ordinibus Carmelitæ Salmantic. nostri Benedictini Salisb. præter Molinam, Suarez, Valent. plures alii PP. Societ. Petrus à S. Joseph Fulienfis. Puteanus Ord. S. August. alique. Tertiò aliqui distinguunt inter visionem intuitivam quidditativam, & intuitivam & non quidditativam: In illa concedunt non posse videri Divinam essentiam sine attributis, in ista videri posse contendunt. Hanc tenet Alarcon tract. 5. disp. 5. Quartò sunt aliqui, qui licet concedant non posse videri formalitatem essentia non visa formalitate attributi; concedunt tamen, posse videri attributum sub expressione attributi, non visà essentia quoad expressionem essentia, seu quod idem est, posse in visione intuitiva fieri præcisionem ex parte actus, non autem ex parte objecti. Sic de la Moneda q. 12. a. 9. dub. 2.

Suppono secundò. Quòd licet ad beatificam 3. visionis objectum non sola essentia divina, sed omnia quoque attributa, & Personæ pertineant, sola tamen essentia ut virtualiter ab omnibus aliis distincta sit objectum primarium & specificativum visionis; cætera verò non nisi objecta secundariò, vel potius per se secundò cognita. Quia nimirum ratio primæ intelligibilitatis, & per se primò intel-

intellecti, convenit soli essentia divina ut ab omni attributo virtualiter distincta: illud autem est objectum primarium visionis beatificae, sicuti etiam cognitionis divinae, in quo reperitur prima ratio, intelligibilitatis: ergo sola essentia divina, ut ab omni attributo & relatione virtualiter distincta, est objectum primarium & specificativum beatificae visionis. Major constat partim ex iis, quae in disp. 3. a. 4. & 5. dicta sunt, ubi pro constitutivo divinae essentiae intelligere actualissimum & à se existens assignavimus, & amplius constabit ex iis, quae in sequentibus dicentur. Visio namque beatifica est participatio increata intellectiois, unde illud est primarium & specificativum objectum visionis, quod est divina cognitionis primarium objectum: sed hoc est essentia divina, ut sic, juxta illa, quae inferius dicentur; ergo etiam visionis beatificae primarium est objectum. Quo eodem fundamento probabis, divinam essentiam sub ratione essentiae virtualiter distincta esse objectum motivum, & specificum intelligibilem visionis in actu primo. His igitur suppositis ad principalem quaesiti resolutionem sit

§. II.

Prima Conclusio Thomistica.

4. **CONCLUSIO I.** Divina essentia nec per absolutam potentiam videri potest intuitive & quidditative, non visis personis vel attributis: nec una persona, vel attributum sine altero.

Deducitur & probatur primo ex illo praecitato textu Jo. 14. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem: non credis, quia ego in Patre, & Pater in me est.* Ubi cum posterior propositio sit causa & confirmatio praecedentis, iste sensus efficitur: si ego in Patre, & Pater in me est, tunc qui videt me, videt & Patrem. Cujus consequentiae efficacia neque de absoluta potentia admittit Patrem sine Filio, & quod magis, sine essentia, ratione cuius in se existunt, videri posse.

Atque ita agnoverunt & deduxerunt SS. PP. praesertim D. Augustinus in pl. 85. dicens: *Pateris, & Filii separari non potest visio, ubi non separatur natura & substantia.* Et 1. de Trin. c. 8. *sive ergo audiamus, ostende nobis Filium, sive audiamus, ostende nobis Patrem, tantundem valet, quia neuter sine altero potest ostendi. Unum quippe sunt, sicut & ipse ait: ego & Pater unum sumus.*

6. Probant eandem veritatem tertio expressa testimonia S. D. hic a. 7. ad 2. Et in 2. q. 2. a. 8. dicens: *DEVS secundum quod intelligitur in se ipso, prout videtur a Beatis, non potest intelligi sine Trinitate personarum.* Et in 3. p. q. 3. a. 3. *Impossibile est, ut circumscribatur per intellectum cognoscentem DEVM, sicuti est, aliquid à DEO, & quod aliud remaneat, quia totum, quod est in DEO, est unum, salva distinctione personarum.*

7. Ex quibus probatur quarto ratione. DEVS ut est in se, sic est subsistens in tribus personis, & est formaliter hoc totum, quod habet: sed visio intuitiva & quiddiativa videt DEVM, ut est in se: ergo ipsum videt ut subsistentem in tribus personis, & secundum hoc totum, quod habet, aut cer-

tè non erit amplius visio intuitiva DEI, ut est in se; si aliter videt quam est in se.

§. III.

Altera conclusio contra tertiam sententiam.

CONCLUSIO II. Implicat videri divinam essentiam cognitione intuitiva, non quidditative, non visis attributis & relationibus. Ita cum aliis Thomistis Godoyus disp. 19. §. 2.

Probatur primo. Implicat Divinam essentiam videri intuitive, & non videri quidditative: sed etiam per Adversarios implicat Divinam essentiam videri sine attributis quidditative: ergo etiam implicat eandem sic videri intuitive. Major probatur. Videri objectum intuitive est illud videri, sicut in se, & in re est, & secundum existentiam suam exercitam non possibilem, vel signatam: sed implicat videri divinam essentiam ut in se & in re est existentia exercitata, quin eo ipso quidditative videatur: ergo implicat illam videri intuitive, quia videatur etiam quidditative. Major constat ex distinctione cognitionis intuitivae & abstractivae. Minor probatur: quia existentia exercitata est praedicatum quidditativum essentiale divinae essentiae, intrinsicè constitutum ipsius: ergo si divina essentia videretur ut in se est secundum suam exercitam existentiam, etiam necesse est, ut videatur quidditative.

Probatur secundò. Implicat ut Divina essentia se se intellectui beato intelligibiliter communicet & manifestet ut est in se ipsa, & tamen se manifestet ac communicet inadaequate: sed hoc fieret per visionem intuitivam praecivè attingentem essentiam sine attributis: ergo implicat dari ejusmodi visionem Divinae essentiae. Minor est nota ex terminis: major probatur. Divina essentia ut est in se ipsa, est actus purus simplicissimus, unissimus, unum omnia, & omnia unum, sed esse inadaequatum & divitum repugnat ejusmodi praedicatis, ut patet, ergo si se se inadaequate manifestat, unit, communicat, hoc ipso non manifestat, communicat, unit, ut in se est, unde sequitur essentiam Divinam videri ut in se est, & non videri. Videri ex hypothesi, & non videri, ut in se est, nam cum res aliter est objective in mente videtur, quam sit in se ipsa, non videtur ut in se est: atqui aliter utique Divina essentia esset in mente videtur, quam in se ipsa: ergo non videretur ut in se est. Certè hoc ipso, quod cognoscas objectum divinum, quod in se est indivisum, jam alio modo cognoscis, ac in se est, jamque cognitio degenerat in abstractivam: Non minus ergo cognitio videns essentiam ab attributis abiret in abstractivam, objecto aliter se habente in mente cognoscentis, quam sit in se ipso.

Probatur tertio. Ubi est unica visibilitas rei, implicat rem illam secundum aliquid sui in se ipsa videri, secundum aliud non videri: sed est unica visibilitas omnium Divinarum perfectionum; omnes quippe simplicissimè conveniunt in esse actualissimo, immaterialissimo, spiritualissimo, adeoque in esse intelligibili, ergo implicat Divinam essentiam (idem esto iudicium de relationibus & attributis) secundum aliquid sui videri, & secundum aliquid sui non videri.

Con-

11. Confirmatur. Eò quòd se Divina essentia communicet Personis, ut in se est, implicat ipsam communicari, & non communicari omnia predicata, quæ secum in communicabilitate conveniunt; ideòque solæ relationes & personalitates non communicantur, quia non conveniunt in communicabilitate, cum propter oppositionem relativam sint incommunicabiles: ergo quia omnia Divina prædicata absque ulla oppositione conveniunt in visibilitate & intelligibilitate essentialiter connexa actui puro, cum se Divina essentia intelligibiliter communicat intellectui, secum pariter omnia sua attributa, perfectiones, relationes communicat.

12. CONCLUSIO III. *Visio intuitiva DEI ut in se est, neque potest esse præcisiva ex parte actus, quasi attingendo Divinam essentiam sub expressione essentia, & non sub expressione attributi.*

Sequitur hæc assertio ex fundamentis præmissis: nam videri intuitivè est objectum ita esse objectivè in mente inveniatis, sicut est in se ipso: sed essentia Divina omnia sua attributa habet sibi in se formalissimè expressissimè unita neque illa vocabula explicitè implicitè, expressionis non expressionis locum habent, nisi per connotationem ad imperfectum, abstractivum & inadaquatam modum concipiendi: ergo nisi omnia attributa, perfectiones, personalitates sub sua expressione videantur: videbitur Divina essentia ex hypothesei intuitivè, ut in se est; & non sic videbitur, quia erit cognitio diminuta, inadaquata, abstractiva, aliter se præsentans objectum ac in se est.

Accedit, quòd in veriori sententia nunquam fiat præcisio ex parte actus, quin fiat præcisio etiam ex parte objecti; si enim nihil in objecto præcisinditur, quæ ratione actus dicitur præcisindere? Sed objectum præcisinditur & videri, ut in se & in re est, implicat; ergo etiam implicat in visione essentia divinæ, ut in se est, fieri præcisionem ex parte actus.

§. IV.

Præmittuntur objectiones.

Multa sunt, quæ contrariarum opinionum Auctores adversus nostras assertiones adglomerant: illa velut in duas turmas disposita, in campum educimus.

13. Opponuntur. Nec est implicatio ex parte DEI, nec ex parte visionis, ut per ipsam attrahatur unum prædicatum vel perfectio divina, præmissa altera: ergo potest dari visio, quæ non attingat omnia prædicata formaliter identificata in DEO. Antecedentis primum membrum probatur primò. Potest objectum primum videri sine secundario, & absolutum sine respectivo; sed essentia divina est objectum primum specificativum visionis, & est perfectio absoluta; dum contra Personæ & attributa tantummodo constituant objectum secundarium; & illæ quidem sine relativa: ergo nil impedit, quin possit Divina essentia videri sine Personis & attributis.

14. Probatur secundò. Objectum visionis intuitivæ DEI prioritate naturæ anteverit notitiam

Personarum: ergo potest intuitivè videri nondum habitâ notitiâ Personarum. Antecedens probatur.

In priori originis, quo Pater æternus generat Filium, jam intelligitur beatus cognitione suæ essentia & non cognitione Filii, vel Spiritus S. siquidem pro illo priori nec Filius, nec Spiritus S. intelliguntur producti: ergo potest dari visio Divina essentia non terminata ad omnes Personas.

Probatur tertio. Divina natura potest communicari, ut in se est, non tamen communicatâ personalitate secum innumè identificatâ: ergo poterit etiam videri divina essentia non viâ Personâ. Rursum. Potest una Persona ut in se est terminare naturam humanam, non terminante alterâ, ut factum in Incarnatione Verbi Divini: ergo non sequitur, si una Persona terminat cognitionem ut in se est, quòd etiam altera Persona vel natura debeant eandem terminare.

Probatur quartò. Tamen habitudines Divinæ Omnipotentia ad creaturas possibiles sicut formaliter in DEO, tamen non omnes videntur ab intellectu Beati, ut habet communis sententia: ergo nec alia prædicata formaliter identificata cum Divina essentia necesse est attingi per visionem ejusdem Divinæ essentia.

Probatur quintò de la Moneda. Nulla est repugnantia, ut Divina essentia exercens munus speciei & formæ intelligibilis unatur intellectui sub conceptu essentia & non sub conceptu omnipotentia, v. g. ergo nulla quoque est repugnantia, ut videatur divina essentia sub expresso conceptu essentia, quin videatur sub expresso conceptu omnipotentia: Consequentiam admittimus, quia eo modo intellectus DEUM videt, quo modo determinatur per speciem impressam; ergo si Divina essentia sub expresso conceptu essentia se se uniat & manifestet intellectui videntis, non sub expresso conceptu Omnipotentia, hoc & non alio modo videbit essentiam. Antecedens verò probatur: DEUS liberè unit intellectui suam essentiam in ratione formæ per se intelligibilis, cum sit ipsius effectus ad extra: ergo sicut illam potest pro suo libitu unire, vel non unire; ita potest unire sub conceptu essentia, non sub conceptu Omnipotentia.

Altera quoque pars Antecedentis in objectionibus, quòd nulla sit repugnantia ex parte visionis, Probatur primò. Licet superior Angelus intuitivè & quidditivè cognoscat inferiorem Angelum, tamen non cognoscit intuitivè ipsius potentiam obedientialem, quæ cum substantia visâ identificatur; ergo non repugnat, aliquid intuitivè videri, quin videantur omnia prædicata formaliter identificata cum illo.

Probatur secundò. Tamen visio corporalis, sit intuitiva, non tamen attingit omnia prædicata identificata cum colore v. g. rationem qualitatis, accidentis &c. imò potest dari tam debilis visio, quæ ne quidem discernat specificam diversitatem colorum; ergo non est de ratione intuitivæ visionis, ut attingat omnia prædicata formaliter identificata cum objecto.

§. V. S.

§. V.

Solutiones objectionum.

20. **R**espondeo igitur: Esse utrinque implicanti-
tam ex parte objecti, quam ex parte actus:
ex parte objecti, quia essentia divina unitur in-
tellectui Beati per modum speciei intelligibilis,
eumque determinat ad sui visionem, ut in se est,
adeoque ut speciei adæquata & quidditativa sui-
ipsius: unde non potest aliquid abscondere sibi
formaliter identificatum, & connexum in esse in-
telligibili & manifestabili. Ex parte visionis quo-
que implicanti est, quia esset ex hypothese visio,
& tamen eo ipso, quod aliquam formam & per-
fectionem divinam præcinderet, vel absconde-
ret, non esset visio, non enim attingeret DEUM,
sicuti est, dum non videret aliquid formaliter per-
tinentis ad ipsum esse & quidditatem DEL.
21. **A**d primam probationem. Resp. Potest ob-
jectum primarium videri sine secundo, quod
est propriè secundarium, materiale & extraneum
primario, concedo, quod est minùs propriè se-
cundarium, & de essentia primarii, nego. Rur-
sus: absolutum, quod non formaliter identifi-
catur cum relativo, potest videri sine relativo,
conc. fecus, nego. At constat ex dictis, attributa
Divina & relationes tam realiter quam formaliter
includi in Divina essentia.
22. **A**d 2. in primis Resp. Argumentum nimis
probare: quia primò probat etiam de facto visio-
nem Divinae essentiae esse præcisivam à cognitione
Personarum: siquidem prioritas originis, in qua
se fundant Adversarii, de facto datur. Secundo
probat, quod etiam comprehensiva & non tan-
tum beatifica visio ad solam essentiam terminari
posset, non inclusis Personis, nam pro illo pri-
ori originis Pater a ternus habet comprehensivam
cognitionem suae essentiae.
- Resp. 2. negando antec. ejusque probationem:
quia cum illa prioritas non sit prioritas *in quo sed
a quo*, seu potius ordo originis, idcirco in & pro
eodem priori, quo Pater generat Filium, eundem
etiam intelligit à se adeoque pro posteriori originis
genitum.
23. **A**d 3. Resp. Disparitatem esse, quod Per-
sonae habeant incapacitatem tam activam, quam pas-
sivam communicationis propter oppositionem rela-
tivam: at verò in esse intelligibili & visibili nul-
lam habent oppositionem, imò sicut in ratione
actus puri, ita etiam in ratione objecti intuitivè
visibilis simplicissimè conveniunt: unde intuitivè
visâ essentia etiam Personas videri necesse est.
- Ad illud, quod additur de terminatione & as-
sumptione naturae humanae, similis est responsio:
nimirum Persona assumit & terminat naturam
alienam secundum rationem subsistentiae & hy-
postasis incommunicabilis, in qua ab altera Per-
sona realiter distinguitur, adeoque potest una so-
la Persona terminare naturam humanam, non ter-
minante alterâ: visio verò fit secundum rationem
actus puri manifestabilis, ut est in se ipso; in qua
nulla est distinctio, sed simplicissima convenien-
tia personarum.
24. **A**d 4. Resp. Illas habitudines seu potius termi-
nationes & connexiones Divinae omnipotentiae,
quantum ad id, quod dicunt in recto, omnes vi-

deri à Beatis, sic enim sunt ipsa Divina omni-
potentia, & ne quidem virtualiter ab illa, vel in-
ter se distinguuntur; quantum ad id verò, quod
important in obliquo, nempe creatos effectus,
non omnes videntur, ut sic enim non sunt forma-
liter, sed eminenter in DEO: & quia denomina-
tionem ut plurimum non accipiunt nisi ex pluri-
ficatione illorum effectuum, ideo prout plures, vel
pauciores ejusmodi effectus videntur, sic plures
etiam particulares terminationes & connexiones
Divinae omnipotentiae videntur.

Ad 5. Resp. Antecedens verificari tantum per
ordinem ad imperfectum & præcisivum modum
cognoscendi, quo nempe inadæquatis concepti-
bus Divinas perfectiones attingimus & per meta-
physicas abstractiones ad unicum comparamus:
sic enim verum est, quod essentia divina ut sub-
stans nostro inadæquato modo cognoscendi ex-
ceat munus speciei intelligibilis, & uniat intel-
lectui beati sub ratione essentiae, non sub ratione
& conceptu omnipotentiae; imò voces ipsa *con-
ceptus, ratio &c.* præcisivas intellectus nostri re-
duplicationis designant: quae omnia per ordinem
ad intuitivam inspectionem Divinae essentiae nul-
lo modo subsistunt.

Resp. secundo. Essentia Divina unitur intel-
lectui sub ratione & conceptu essentiae, non sub
ratione omnipotentiae, in ratione objecti intelli-
gibilis adæquati, ut in se est, nego majorem,
in ratione objecti purè motivi vel terminativi per
se primò, concedo majorem. Ratio est, quod
essentia ut physicè in se est, complectitur omnia
prædicata formaliter contenta tam primaria, quam
secundaria; quippe quae omnia secum conveniunt
in esse actus puri summè intelligibilis. Essentia
verò, prout ratione distincta cum fundamento in
re, sic exprimit rationem formam per se primò &
ratione sui intelligibilis: in qua ratione non om-
nes perfectiones Divinae (puta attributales & re-
lativae) conveniunt.

Ad probationem ulteriorem antecedentis nego
consequentiam: quae si valeret, sanè ex scriptura
attestante, quod *videbimus eum sicuti est*, ineffi-
caciter intulisset Florentinum, *animas, quibus ni-
hil purgandum superest, intueri clarè DEUM
Trinum & unum*: Semper enim daretur locus du-
bitandi, an, cum DEUS liberè se videndum præ-
beat, non fortè relativas perfectiones & persona-
litates velit esse absconditas. Multa igitur DEUS
liberè vult & ponit, quae tamen si velit, jam ex
hypothese aliter velle & ponere non potest, quam
ipsorum permittit essentia, quae tantum est neces-
sitas consequens & hypothetica, Divino dominio
& libertati nequaquam præjudicans, ut innume-
meris patet exemplis.

Sic igitur liberè Divina essentia se se unit &
manifestat mentibus Beatorum: si tamen velit
se unire & manifestare intuitivè, oportet ut ma-
nifestet etiam quidditativè, & ut in se est: hoc
quippe est prædicatum essentiale cognitionis in-
tuitivae; & aliàs potius sese manifestaret aliter ac
in se est, quod visioni repugnat.

Nunc ad argumenta, quibus oppugnatur im-
possibilitas ex parte ipsius visionis. Et ad pri-
mum Resp. primò, argumentum nimis probare
probat quippe etiam comprehensivam cognitio-
nem

item præciscere, siquidem Angelus superior in-
fictioem non tantum quidditative, sed etiam com-
prehensivè cognoscit. Resp. secundò: disparita-
tem esse, quòd potentia obediencialis non conve-
niat cum substantia Angeli in eadem ratione &
ordine cognoscibilis; cum potentia obediencialis
sit saltem connotative vel connexivè supernatura-
lis; substantia verò Angeli pertineat ad ordinem
naturalem. Atqui Divinæ perfectiones & relatio-
nes cadunt sub eodem ordine & rationem cog-
noscibilitatis supernaturalis.

21. Ad alterum eadem est solutio: nam ratio gene-
rica coloris, qualitatis, &c non cadit sub rationem
& ordinem cognoscibilitatis sensibilis, ad quam
oculus corporeus inapte naturà restringitur; sed
ad ordinem intelligibilem, qui gradus metaphy-
sicos & essentias rerum conuenit.

Et ad additamentum Resp. Imperfectionem vi-
sionis corporeæ contingere ex imperfectione spe-
ciei, quæ ab objecto producta illud non nisi sub

certa distantia representat, atqui in visione DEI
non datur alia forma intuitivè representans, quàm
ipsa essentia DEI, cum qua & in qua, sub eadem
ratione representabilis per speciem increatam,
omnes divinæ perfectiones conveniunt.

Unde si in forma opponas: Potest oculus cor-
poreus in objecto distante attingere rationem lu-
cidi & colorati, quin attingat specificam rationem
albi, vel nigri, quantumvis album & nigrum con-
veniant sub una ratione visibilis: ergo poterit vi-
sio intellectualis attingere expressam rationem es-
sentia, v. g. non attingendo expressam rationem
omnipotentia, tamen conveniant in ratione vi-
sibilis intellectualis. Resp. distinguendo suppo-
situm antecedentis, quantumvis conveniant in ra-
tione visibilis absolute, concedo. in ratione visibi-
lis per speciem ab objecto immixtam & limitatam
ad representationem objecti sub certa distantia,
& dependenter à medio deferente, sic nego. ex
quo jam patet ratio diversitatis.

ARTICULUS II.

An, & quomodo creatura videantur in DEO.

S U M M A R I A.

1. Videntur creatura in DEO.
2. Duplex modus videndi in DEO, causaliter & formaliter.
3. Creatura videtur etiam formaliter in DEO.
4. Ratio assumpta ex continentia creaturarum.
5. An conexio DEI cum creaturis inferat imperfectionem?
6. An sequatur creaturas esse ens tam necessarium, quàm DEUS?
7. Sequitur implicante creaturâ implicare DEVM, non illative a priori, sed consecutive.
8. Quod argui perfectionem non imperfectionem.
9. Videntur creatura in DEO ut medio cognito.
10. Cum visio creata sit participatio increata visionis.
11. Et quia videntur in DEO sicut in causa.
12. Habent conexioneem cum creaturis.
13. Medium cognitum non repugnat visioni objecti ut in se est.
14. Essentia Divina creaturas representat ad modum actus puri subjectivè, non objectivè.
15. Idem medium diversimode applicatum, non representat idem.
16. Datur ratio, cur Divina essentia aliquas non omnes creaturas representet.
17. Proxima radix videndi plures creaturas possibilis est lumen gloria.
18. Proxima radix videndi creaturas actuales est libera Dei ordinatio.
19. Intellectus diversa ratione ab essentia Divina determinatur ad videnda, quæ sunt formaliter, & quæ sunt eminenter in DEO.
20. Altiqva ratio videndi hæc potius, quàm illa possibilis est eorumdem perfectio.

§. I.

Creatura formaliter videntur in DEO.

Notandum primò. De facto aliquas creaturas à Beatis videt. & constat primò ex Jo. 17. Hac est vita eterna, ut cognoscant te DEVM verum. R. P. Mez. g. Theol. schol. Tom. I.

rum, & quem misisti JESVM Christum: in Christo autem est humanitas creata. Constat secundò ex definitione Concilii Senonensis & Tridentini, quòd sancti pro nobis orant, nostras orationes, necessitates, item mysteria gratia hæc obscurè credita cognoscant. Constat tertio ex communi Theologorum, quòd ad felicitatem Beatorum pertinet se invicem cognoscere, & ea quæ ad proprii status perfectionem pertinent. Quæstio igitur est, quo modo illa cognoscant. Ubi

Notandum secundò. Duplici modo posse intelligi, quòd aliqua creatura ex vi beatificæ visionis à beatis videantur: primò causaliter, secundò formaliter. Causaliter videntur, si visio beatifica est causa, ut ipsius intuitu Beatis per distinctam cognitionem & revelationem extra visionem divinæ essentia aliqua creatura manifestentur: formaliter videntur, si creatura ipso actu visionis in divina essentia conspiciuntur.

Cæterum hoc rursus dupliciter potest intelligi, vel quòd divina essentia representet creaturas per modum speciei intelligibilis, & mediè incogniti, quo modo representat se ipsam, vel per modum speculi, & mediè cogniti, quo modo effectus videtur in causa, exemplatum in exemplari, ideatum in idea. Nullas creaturas neque possibiles neque actuales videri in Divina essentia, tanquam medio prius cognito, est sententia Valquii, cui adherent Alarcon & Becanus: videri creaturas possibiles hoc modo, non autem actuales, Durandus censuit, quem sequitur Herice 3. disp. 51. & 52. Tam de possibilibus, quàm de actualibus affirmat S. Doctor in præfati a. 8. & 9. sit igitur.

CONCLUSIO I. Creatura tam actuales, quàm possibiles ex vi beatificæ visionis non tantum causaliter, sed formaliter & secundum esse suum proprium & formale videntur in DEO. Ita S. D. loco cit. & infra. q. 58. a. 7. de Angelis loquens: Non enim videndo Verbum, cognoscuntur.

cognoscunt solum illud esse rerum, quod habent in Verbo, sed illud esse, quod habent in propria natura.

Probatur primò authoritate. Nam SS. P. P. passim docent creaturas in Verbo videri, sicut in speculo, ideòque D. August. cognitionem creaturarum, quam habent Beati, distinxit in *matutinam & vespertinam*: quarum illa sit nobilior & clarior cognitio creaturarum in Verbo clarè viso: illa *decolorator* & ignobilior cognitio earundem extra Verbum & visionem essentiaè divinæ. Concilium quoque Senonense decreto 13. expressè dicit: *Beatis pervivum esse divinitatis speculum, in quo quicquid illorum interfit, eluceat*:

Qua verba secundùm proprietatem sensus non possunt facere sensum causalem: quis enim rectè dixerit, beatos in suis meritis videre DEUM & creaturas, eò quòd merita sint motivum causale, propter quod Beati vident DEUM & creaturas? consequenter si essentia clarè visa tantum foret motivum causale videndi creaturas, pariter non posset dici, Beatos in divina essentia, sed propter divinam essentiam videre creaturas.

4. Probatur secundò ratione. Divina essentia est medium idoneum representandi creaturas, idque facit ad majorem perfectionem visionis, nec est assignabilis ulla implicancia: ergo Beati vident formaliter creaturas in DEO. Antecedens quo ad 3. p. ex solutione objectionum patet. quoad 1. p. probatur primò: quia effectus videri potest in causa & conclusio in principiis: sed omnes creaturae perfectius continentur in divina essentia, quam ulli effectus in sua causa: ergo in essentia divina creaturae idoneè videri possunt. Secundò, quia DEUS creaturas non per aliud medium videt, quam per suammet essentiam, ut sequenti disputatione dicemus: ergo etiam Beati hoc modo vident; siquidem visio beatorum est participatio divinae scientiaè.

Ex quo antecedens etiam probatur quoad 2. p. quia quod pertinet ad perfectionem divinæ scientiaè, etiam pertinet ad perfectionem visionis, quæ est participatio illius: sed videre creaturas in sua essentia pertinet ad perfectionem divinæ scientiaè: ergo etiam pertinet, & conducit ad perfectionem visionis, maxime quia perfectio cognitionis derivatur à perfectione medii, per quod videtur objectum: sed nullum potest esse medium perfectius, quam divina essentia, ergo.

5. Objicies. Si creaturae possibiles formaliter videntur in divina essentia, videntur propter necessariam connexionem divinæ essentiaè cum creaturis possibilibus, sed hoc diceret in DEO magnam imperfectionem: ergo formaliter in divina essentia videri non possunt. Minor probatur. Si divina essentia habet connexionem necessariam cum creaturis possibilibus, tunc sequitur, quòd implicante creaturâ etiam implicaret DEUS, sed hoc dicit imperfectionem: quia utique est perfectius, ut DEUS non implicet, etiam implicante creaturâ, quam ut implicet implicante creaturâ: hoc enim videtur arguere dependentiam divinæ omnipotentiaè, à possibilitate creaturarum.

6. Confirm. primò. Si DEUS haberet necessariam connexionem cum creaturis possibilibus, creaturae possibiles essent ens a què necessarium, quam divina omnipotentia, & DEUS ipse: quia sicut impli-

cante DEO implicarent creaturae: ita implicante possibilitate creaturarum implicaret DEUS. Imò secundò. Si una musica redderetur impossibilis, DEUS non esset omnipotens. Ac tertio. DEUS ad sui existentiam indigeret possibilitate creaturarum, quæ omnia dicunt magnam imperfectionem.

Resp. Creaturae videntur in divina essentia propter hujus connexionem cum creaturis, quæ sit connexio eminentialis & causalis continentia, conc. aliqujus dependentia, nego. Et ad prob. min. dist. seq. majoris. Sequitur implicante creaturâ implicare DEUM consecutivè, à posteriori, & (ut vocant) per locum extrinsecum conc. formaliter à priori & per locum intrinsecum, nego. non enim divina omnipotentia in possibilitate, sed possibilitas creaturarum fundatur in omnipotentia DEI. Et sic tam parum potest DEUS mutare possibilitatem creaturarum, quam parum potest abdicare suam omnipotentiam: ex qua denominatio entis possibilis derivatur.

Neque hoc arguit imperfectionem, sed infinitam perfectionem, & immutabilitatem DEI. Unde falsum est, quòd sit major perfectio DEUM non implicare implicante creaturâ: falsum quoque est, quòd creaturae possibiles essent ens a què necessarium, quia illa possibilitatis necessitas esset ab alio, & dependenter ab omni potentia DEI: necessitas verò omnipotentiaè est à se independenter à creatura: & sic patet reponso ad 1. & 2. Confirmationem. Ad 3. Resp. DEUS indigeret possibilitate creaturarum, si per ly *indigere* nil aliud velis, quam connotationem & exigentiam hujus termini extrinseci, conc. si velis existentiam intrinseci complementi, sic nego: ista indigentia dicit, illa non dicit imperfectionem.

§. II.

Creaturae videntur in DEO, ut medio cognito.

CONCLUSIO II. *Beati vident creaturas in divina essentia non tanquam in medio incognito representante creaturas infra species intelligibiles, sed tanquam in medio cognito, quæ illas sub ratione ideae ut ideata, sub ratione omnipotentiaè, ut effectus, sub ratione artis, ut arte facta representat. Ita communis Thomistarum.*

Probatur primò. Visio beatifica est participatio illius visionis & scientiaè, quæ DEUS creaturas in se ipso videt, sed videt illas in se ipso, tanquam in causa: ergo etiam Beati vident creaturas in DEO tanquam in causa: Minoris notitiam & probationem dabit sequens disputatione.

Probatur secundò. Qui videt objectum in alio tanquam in causa, videt illud tanquam in medio cognito, sed Beati vident creaturas in DEO, sicut in causa: ergo vident sicut in medio cognito. Major est clara. Minor, quæ est S. Doct. probatur. Eo modo Beati vident creaturas in DEO, quo modo in illo continentur; sed creaturae secundum esse suum formale & ultimas differentias continentur in DEO sicut in causa, arte, idea, per quam factæ sunt; ergo in illo etiam videntur tanquam in causa: unde S. August. loc. cit. dicit videri creaturas in Verbo, tanquam in eo, per quod facta sunt omnia. Et II. de Civ. c. 7. *Cognitio creaturae in se ipsa decolorator est, quam cum in DEI sapientia cognoscitur, velut in arte, quæ facta est.* & D.

& D. Bernard. 5. de considerat. *videt* (Beatus) *Verbum, & in Verbo facta per Verbum.*

11. *Confirm.* Causa perfectè continens effectum, & cum ipso connexa sufficienter ducit in cognitionem ipsius, sed DEUS est causa perfectissimè continens omne esse creatum, & habet cum iis connexionem necessariam, si sunt possibiles; liberam, si actuales. ergo ipse cognitus sufficienter ducit in cognitionem effectus.

13. *Obijctis primò.* Quæ cognoscuntur in aliquo tanquam medio cognito, non videntur clarè & intuitivè, & secundum esse proprium: atqui creaturæ à Beatis clarè & intuitivè videntur secundum esse proprium ipsarum: ergo non videntur in divina essentia seu medio cognito. Major probatur: Clara & distincta representatio objecti fit per proprias species: sed medium cognitum non est propria species objecti: ergo per illud non fit clara & distincta representatio secundum esse proprium ipsius.

Resp. nego maj. & probationem dist. Clara & distincta representatio fit per proprias species, quando medium non eminenter continet perfectionem & claritatem propriae speciei, conc. quando eminenter continet, nego. atqui essentia divina eminenter continet omnem claritatem propriae speciei.

14. *Obijctis secundò.* Quidquid essentia Divina representat, illud representat ad modum actus puri; sed creaturæ secundum esse proprium formale, sunt aliquid potentiale, quod non potest representari ad modum actus puri; ergo secundum esse suum proprium & formale à Divina essentia representari non possunt.

Resp. disting. maj. representat ad modum actus puri subjective, & ex parte cognitionis, conc. objective, & ex parte rei representata. nego. Et patet distincta min. nego conseq.

15. *Obijctis tertio.* Visio eodem medio semper videtur idem: sed beati non vident easdem creaturas per visionem beatificam: aliàs tolleretur extrinseca inaequalitas visionis. ergo non possunt habere pro medio videndi creaturas unam eandemque essentiam divinam.

Resp. Visio eodem medio, & eodem modo applicato, videtur idem, concedo; visio eodem medio diverso modo applicato, videtur idem, nego maj. ergo beati non habent pro medio eodem essentiam divinam ut eodem modo applicatam, conc. ut diverso modo applicatam, nego consequentiam. Nam pro diversitate luminis gloriæ tanquam dispositionis, etiam divina essentia unum intellectum perfectius quam alterum ad sui visionem determinat.

16. *Obijctis quarto.* Si divina essentia ratione continentis & connexionis cum creaturis illas representat ut medium cognitum, non est major ratio, cur aliquas potius, quam omnes representet, siquidem non tantum habet necessariam connexionem cum aliquibus, nec tantum cum omnibus in communi, sed etiam in particulari.

Respondeo negando sequelam: quia licet contententia creaturarum sit ratio manifestandi creaturas, quia tamen divina essentia unitur & communicatur juxta proportionem luminis gloriæ, inde fit, quod intellectum perfectius dispositum deter-

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

minet ad majorem penetrationem suæ essentia, & consequenter majoris extensionis & connexionis cum creaturis possibilibus, sicut intellectus principia perfectius penetrans, in ipsis plures videt conclusiones. Pro quorum clariori notitia fit.

§. III.

Corollaria ex dictis.

Colliges primò. Quamvis remota radix per-17. *lectius videndi DEUM, & plures possibiles creaturas in DEO sunt merita Beati:* siquidem visio est premium essentiale, quod correspondet quantitati meritum: proximam tamen radicem esse perfectius lumen gloriæ, & perfectiorem unionem essentia divina cum intellectu videntis DEUM. Nam tantò plures effectus videntur in causa, quanto perfectius virtus causa penetratur; sed quanto perfectius divina essentia unitur intellectui in ratione speciei intelligibili, tantò perfectius penetratur ipsius causativa virtus, secundum quam continet & representat creaturas; hæc ipsa portò perfectior unio fit secundum proportionem perfectioris dispositionis luminis gloriæ: ergo quanto perfectius est lumen gloriæ, & unio divina essentia cum intellectu Beati, tantò plures creaturæ possibiles videntur in DEO. Dixi possibiles: nam

Colliges secundò. Proximam radicem videndi 18. *creaturas actuales plures vel pauciores, esse liberam DEI ordinationem, volentis & consentientis, ut sua voluntatis & omnipotentia terminationes ad extrinseca objecta plures, vel pauciores intellectui videntis innotescant.* Non enim alia ratione divina essentia representat creaturas, nisi quatenus habet connexionem ad illas; sed ad actuales creaturas, quatenus aliquando existentes vel existuras non habet connexionem, nisi ex determinatione liberi decreti: ergo illas non nisi in vi sui liberi decreti manifestat: atqui decreta libera non manifestantur, nisi per liberam DEI ordinationem, quemadmodum & secreta cordium inter homines & angelos mutuo manifestantur: ergo ratione illius liberae ordinationis DEUS plures vel pauciores creaturas manifestat, idèque respectu illarum speculum liberum & voluntarium appellatur.

Colliges tertio. Non eadem prorsus ratione 19. *intellectum Beati per essentiam divinam determinari ad visionem eorum, quæ sunt in ipsa formaliter: & quæ sunt eminenter.* Nam ad visionem personarum & perfectionum divinarum essentia determinat intellectum tanquam species intelligibilis & medium quo, quia se & sua representat tanquam formaliter secum eadem in ratione actus puri & intelligibili: per essentiam, creaturas verò propter causalem & eminentialem continentiam: unde ad creaturarum visionem determinat per modum speculi & medii in quo, idèque visio divina essentia ejusque attributorum est immediata, visio verò creaturam est mediata; non quasi mediatio sit ex parte actuum; uno quippe actu visionis formaliter tam essentia divina, quam creatura videntur in essentia, sed ex parte objecti: quia per actum visionis per se primò essentia, ratione verò

essentia tanquam causa præcognita & eminenter continentis, creaturæ quoque possibiles & actuales videntur.

20. Colliges quartò. Quòd ista potiùs, quàm illa creaturæ possibiles in DEO videantur, rationem aliquo modo peti debere ex ipsis creaturis possibilibus, quarum aliqua, quia in essendo & modo essendi sunt aliis perfectiores, sublimiori activitate & virtute ad sui productionem indigent: sicque intra sinum divinæ omnipotentia & essen-

tia magis recondita latent, quæ proinde ut ab intellectu videntis penetrantur, perfectius lumen gloriæ requirunt. Quod exponens S. D. q. 8. d. Ver. a. 4. ad 12. *Cognitâ causâ, inquit, in promptu est, ut aliqui effectus cognoscantur in ipsa, aliqui verò magis lateant; sicut patet, quod ex principiis demonstrationis statim aliqua conclusiones elicantur, quadam verò non nisi per multa media, &c. Similiter est etiam cognitio rationum intelligibilium de effectibus respectu essentia divina.*

ARTICULUS III.

Quenam creaturæ de facto videantur aut videri possint in DEO?

SUMMARI A.

1. *Neesse est videri possibilia in communi.*
2. *Visio ut beatificans debet representare creaturam in particulari.*
3. *Absolute potest dari visio DEI sine visione creature in particulari.*
4. *Non est major ratio, cur possit dari non visis aliis, quam non visis omnibus.*
5. *Creaturæ possibiles formaliter terminant omnipotentiam sub ratione producibilis ex nihilo.*
6. *Non obest visioni confusa representatio objecti secundarii.*
7. *Ex cognitione omnium possibilium in DEO, sequeretur comprehensio Divina omnipotentia.*
8. *Varia instantia contra rationem S. Th.*
9. *Anima Christi non videt terminum scientie visionis intensivè, sed extensivè adequatum.*
10. *Beati vident totum terminum potentia generativa in Patre, sed non totaliter.*
11. *Si in se ipsis viderentur omnia possibilia, videretur terminus Divina omnipotentia materialiter, non formaliter.*
12. *Omnia possibilia collectivè adequarent Divinam omnipotentiam.*
13. *Non omnia libera decreta possunt terminativè videri à beatis.*
14. *Possunt omnes creaturæ actuales videri.*
15. *Videntur à sola anima Christi.*
16. *Cognoscunt Beati omnia mysteria fidei.*
17. *Item species universi & qua ad statum pertinent.*
18. *Ideo Christus videt omnia objecta Divina scientie visionis, &c.*
19. *Videntur hæc simul & ab initio beatitudinis.*
20. *Exponitur locus Dan. c. 10.*
21. *Tripliciter datur nomen de DEO.*
22. *DEUS à creaturis duobus modis nominari potest.*
23. *Cur Beati possint formare de DEO nomen & non verbum?*

§. I.

An Divina essentia videri possit sine aliqua creatura in particulari?

1. **S**uppono primò. Non posse videri Divinam essentiam, quin videantur saltem creaturæ possibiles in communi: neque enim distinctè videri potest divina omnipotentia, nisi videatur ob-

jectum & terminus formalis ipsius: sed hoc sunt creaturæ possibiles in communi, ergo.

Suppono secundò. Non posse dari visionem beatificam divinæ essentia, quæ nullam videat creaturam actualem etiam in particulari. Ratio est, quòd, ut ex instituto dicitur in Tract. de Act. hum. visio divinæ essentia quatenus beatificans debeat videntem formaliter certificare de sui perpetuitate & inamissibilitate: atqui hoc non faceret, nisi se ipsam ut perpetuandam vi divini decreti videret in divina essentia: ergo se ipsam videt, estque virtualiter reflexa in se ipsam: & consequenter videt creaturam actualem, Dixi tamen *visioni quæ beatificanti* hoc competere: quia istud prædicatum non convenit ipsi essentialiter ut visio, sed ut est beatifica: prout loco cit. dicitur. His suppositis sit

CONCLUSIO I. *Potest absolute videri divina essentia non visâ aliquâ creaturâ possibili vel actuali in particulari.* Ita communiter Thomistæ cum S. D. a. 8. ad 4. ubi refert testimonium S. Augustini l. 1. confels. c. 4. *Infelix homo, qui scit omnia (scilicet creaturas) se autem nescit: beatus autem, qui se scit, etiam illa nesciat. Qui verò se & illa novit, non propter illa beator est, sed propter se solum beatus.*

Ratio est primò. Ut intuitivè videatur aliqua causa, & virtus eminenter continens effectum, sufficit, ut terminus & objectum videatur secundum rationem formalem: sic enim potentia visiva quidditivè cognoscitur, cognito colore in communi, tanquam termino formali ipsius, & principia demonstrativa clarè videri possunt non cognitâ conclusione, quæ virtualiter continetur in ipsis: atqui particularitas creaturarum sive possibilium sive actualium non pertinet ad formalem, sed materialem tantum rationem & exercitium divinæ causalitatis & omnipotentia: ergo essentia divina ejusque omnipotentia clarè videri possunt, non visâ aliquâ creaturâ in particulari.

Ratio est secundò. Divina essentia videri potest, & de facto videtur à beatis sine multis creaturis in particulari: ergo etiam videri potest sine omnibus. Antecedens constat ex §. seq. Consequentia probatur: Divina essentia in representando tam est independens & absoluta ab una creatura, quàm ab altera: ergo si videri potest sine

sine aliquibus in particulari, non est ratio, cur non pariter videri possit sine omnibus.

Objicies primò. In tantum creaturæ possibilis videntur in DEO, in quantum DEUS illas eminenter continet, & habet necessariam connexionem cum illis: sed DEUS continet eminenter non tantum creaturas possibles in communi, sed etiam in particulari, & habet necessariam connexionem cum illis: si enim vel una creatura existens fieret impossibilis, tolleretur divina omnipotentia: ergo etiam est necesse, ut creaturæ possibles in particulari videantur in DEO.

Resp. Videntur creaturæ in DEO, in quantum habent connexionem & continentiam sub aliqua ratione formali, nempe producibilitate ex nihilo, conc. secundum rationem materialem, qualis est particularitas effectus pertinens ad exercitium potius quam ad virtutem creandi, nego. Tamen etiam secundum hanc extensionem materialem creaturæ videri possunt & videantur in DEO, tamen omnipotentia sufficienter videri possunt, non videtur ejusmodi ratione & extensione materiali.

6. Objicies secundò. Si essentia divina creaturas possibles tantum in communi repræsentaret, tunc illas confusè repræsentaret, sed hoc est contra perfectionem tam divinæ essentia, quam visionis, quæ quicquid videt, clarè videt.

Resp. dist. maj. confusè repræsentaret, confusione sibi intinsecâ, & ortâ ex defectu divinæ essentia, nego. extrinsecâ & ortâ ex imperfecta dispositione videntis, conc. Nec est contra perfectionem visionis, si objectum aliquod materiale confusè percipiat, dummodò primum, quod est essentia divina, clarè percipiat.

§. II.

An omnes creaturæ possibles videri possint in DEO?

Ad hanc questionem præcedenti è diametro oppositam responso & CONCLUSIO secunda est *negativa*, quam habet S. D. hic a. 8. & 3. contra gentes. c. 56. Ratio ipsius est: Si viderentur in divina essentia omnes creaturæ possibles, comprehenderetur divina essentia & omnipotentia: sed hoc implicat, ergo. Sequela probatur: quando in virtute ipsius causæ videntur omnes effectus, & termini possibles ipsius, tunc comprehenditur ipsa causa: sed creaturæ videntur in divina essentia, tanquam in causa; ergo si omnes possibles viderentur, comprehenderetur ipsa divina essentia. Major rursus probatur: illud comprehenditur, quod cognoscitur, in quantum est cognoscibile; Sed si causa cognoscitur secundum omnem suam productionem, omnesque habitudines, quas habet ad quoscunque terminos & effectus producibiles, cognoscitur in quantum est cognoscibilis: ergo comprehenditur.

8. Objicies. Non sequitur, quòd viso termino adæquato Divinæ omnipotentia Beati videant eandem omnipotentiam in quantum est intensivè visibilis, sed ad summum, in quantum est extensivè visibilis: ergo non sequitur, quòd illam intensivè comprehendant.

Antecedens probatur primò. In sententia probabilissima anima Christi videt adæquatum objectum scientia divinæ visionis, nec tamen sequitur, quòd eandem intensivè comprehendat. Secundò. Beati vident adæquatum terminum Divinæ generationis, nempe Filium, sicut & adæquatum terminum virtutis spirativæ, nempe Spiritum S. nec tamen sequitur, quòd vel generativam vel spirativam virtutem intensivè comprehendant, quia non vident illam totaliter, & in quantum est cognoscibilis. Tertio. Si beati viderent (seu per possibile, seu per impossibile) per species infusas omnes creaturas possibles in se ipsis, non comprehenderent Divinam essentiam: ergo neque, si videant in speculo Divinæ essentia. Quarto. Si etiam sive per possibile, sive impossibile producerentur omnia possible, tamen in essendo non adæquarent perfectionem Divinæ omnipotentia: ergo neque cognitio omnium possible adæquat perfectionem Divinæ omnipotentia in cognoscendo, adeoque Divina omnipotentia non comprehenditur.

Resp. nego antec. ad cujus primam instantiam est disparitas, quòd creaturæ actuales & futurae non sunt terminus intensivè, sed extensivè adæquatus increatae scientia visionis: cum scientia visionis habeat virtutem infinites plura videndi, unde tamen anima Christi videat in Verbo omnes creaturas aliquando productas, vel producendas, non tamen eandem intensivè comprehendit. At contra creaturæ omnes possibles quatenus ex Divina omnipotentia fluentes sunt ejusdem terminus intensivè adæquatus, unde ex earum omnium visione sequeretur intensiva comprehensio Divinæ omnipotentia.

Ad 2. instantiam disparitas est, quòd licet beati videant totum & intensivè adæquatum terminum virtutis tam generativæ, quam spirativæ, non tamen illum vident totaliter, & secundum omnem intensivam perfectionem suæ processio- nis; idèoque neutram virtutem comprehendunt. Si verò viderent in DEO omnia possible, omnem simul modum essendi, omnem producibilitatem, adeoque & omnem virtutis productiva perfectionem conspicerent; adeoque eandem comprehenderent.

Ad 3. instantiam permisso antecedente nego consequentiam. Disparitas est, quòd in facta hypothese tantum videretur adæquatus terminus Divinæ omnipotentia materialiter, non autem formaliter & sub ea ratione, quæ derivatur à virtute causæ; ideo sicut omnes creaturæ possibles in suo esse producto materialiter spectato sunt ens ab alio, limitatum, potentialitati immersum, nec proinde ad Divini esse plenitudinem pertingunt; ita etiam omnia possible in se ipsis cognita, non exhaurirent purissimam actualitatem & cognoscibilitatem suæ causæ. At verò in nostra hypothese omnes creaturæ possibles videntur in ratione termini Divinæ omnipotentia formaliter, quia viderentur secundum omnem rationem, secundum quam è sinu Divinæ omnipotentia promanant.

Ad 4. Resp. Etiam si omnia possible producta distributivè sumpta non adæquarent virtutem Divinæ omnipotentia; eandem tamen adæquarent sumpta

sumpta collectivè, & in esse producti exhaurirent virtutem productivam DEI, qua ipsa de causa eorum omnium simultanea productio implicat. Unde instantia ipsis potius Adversariis est solvenda.

13. Ex hæcenus dictis sequitur, neque omnia libera decreta DEI ab illo beatorum terminativè cognosci posse, suppositâ doctrinâ, quod divina voluntas circa nullas creaturas sive futuras, sive non futuras suspensa manere, aut negativè tantum se habere possit. Decreta enim divina terminativè cognosci nequeunt, quin terminus eorundem in obliquo connotatus cognoscatur: sed ad terminum divinorum decretorum in hac hypothese pertinent omnia illa possibilis, quæ ad statum non futuritionis sunt divinitus relegata; ergo nisi omnia possibilis videantur (quæ videri non posse ostendimus) omnia quoque decreta in DEO videri non possunt. Dixi tamen *terminativè*, non *subjectivè*, quia cum subjectivè accepta sint actus ipse divinæ voluntatis forenaliter & necessariò in DEO existens, ab ipso attributo voluntatis divinæ virtualiter indistinctus, haud dubiè à beatis videntur in DEO.

§. III.

Quanam creature actuales & quomodo à beatis videantur?

14. Certum est primò. Possè omnes actuales creaturas in DEO videri, cum nulla sit assignabilis implicancia, & ita de facto juxta S. D. in 3. p. q. 10. art. 2. & communem Theologorum ab anima Christi videantur. Quia ut modò dictum, non ideo comprehenditur scientia visionis, quòd omnes illæ creaturæ videantur, quæ scientiæ visionis obijciuntur, quòd enim scientia visionis non ad alia & plura objecta se extendat, non est, quia futura adæquant virtutem scientiæ, sed quia libera DEI voluntas plura objecta è statu possibilitatis educere noluit in statum realis existentiae, in quo solùm scientiam visionis terminant & denominant.

15. Certum est secundò de fide, à cæteris beatis non omnes creaturas actuales videri, ex illo Matth. 24. & Marci 13. ubi Christus affirmat, quòd *de ultimo die iudicii nemo scit, neque Angeli in celo*. Ac præterea, quia nulli paræ creaturæ concessum est, cognoscere omnes cogitationes & secreta cordium.

16. Cognoscunt tamen beati secundùm communem Theologorum in primis omnia mysteria fidei, saltem quo ad substantiam: visio enim succedit fidei, tanquam terminus viæ conformiter ad illud Propheta: Plal. 47. *sicut audivimus, sic vidimus*, & c. & illud Apostoli 1. Cor. 13. *cum autem venerit, quòd perfectum est, evacuabitur, quòd ex parte est & c.* Unde August. 20. de Civ. c. 21. dicit: *quid videbimus, nisi DEUM, & omnia illa, quæ nunc non videmus credentes?* Dixi: *saltem quoad substantiam*, hoc est, specificam rationem mysteriorum: nam quoad omnes differentias individuales, circumstantias loci, vel temporis, singulorum quoque peculiare rationes & ordinationes, non omnia clarè cognosci ex loco scripturæ supra citato de extremo iudicii die, satis constat.

Cognoscunt præterea ordinem, partes, species, naturam, virtutes & proprietates totius universi, nec non illa omnia, quæ pertinent ad cujuslibet statum, quem in hac vita gesserat, quæque personam ipsius concernunt. Quorum omnium ratio est, quòd visio beatifica latet, & explicat omnem rationabilem appetitum beati: sed beati rationabiliter appetunt in primis illa clarè videre in patria, quæ obcurè crediderunt, & è quibus Theologicas conclusiones derivarunt in via: Nec non dispositionem & seriem totius universi, cuius perfecta cognitio naturæ Angelicæ est concessa: ac tandem quæ statum aut personam propriam concernunt.

Inde est, quòd, ut dictum, Christus D. omnes videat cogitationes hominum & Angelorum, & quæcunque scientiæ visionis continentur, quia nòsse hæc omnia ad ipsius statum pertinet, propter dignitatem capitis, & hypostatica unionis. Ideo quoque vident beati seriem & ordinem suæ prædestinationis, quia hæc maximè personam & statum beatitudinis concernit. Vident Sancti eorum preces ac constitutionem, qui se ipsorum intercessionem commendant, præcipuè SS. Angeli Custodes, quæ circa suos clientes aguntur. Videt Beatissima Virgo seu Patrona omnium Christianorum omnium statum, necessitates, &c.

Vident, inquam, hæc omnia beati, & ab initio suæ beatitudinis simul, absque successione vident, ut S. Doct. hic a. 10. *Non enim* inquit S. August. l. 15. de Trin. c. 16. *erunt volubiles cogitationes nostræ, ab aliis in alia euntes atque redeuntes, sed omnem scientiam nostram uno simul conspectu videbimus*. Et si enim ea, quæ beati vident, non simul, sed successivè eveniant, quia tamen habent similitudinem in æternitate divinæ essentia; ipsæ quoque visio æternitate participatâ mensuratur, & per invariabilia principia regulatur, ideo non successivè, sed simul beatorum conspectui obijciuntur. Unde si quæ in tempore & successivè ab Angelis vel Beatis cognita à S. Script. referuntur, ut il. 63. & Dan. 10. non de cognitione in Verbo, sed quæ per specialem revelationem extra Verbum habetur, sunt intelligenda.

Dices: Ex decimo cap. Danielis constat fuisse pugnam inter Angelos ex eo ortam, quòd ipsis ignotum esset, quid circa clientes suæ curæ commissos Divina providentia in futurum dispoferet: ergo non subsistit, quòd beati statim ab initio suæ beatitudinis videant omnia, quæ ad suum statum pertinent.

Resp. cum communi Thomist. & Godoyo hic disp. 21. §. 4. sufficere, quòd beati præcipuos eventus & individua ad suum statum pertinentia à principio in Verbo cognoscant, omnes autem eventus in particulari successivè & extra Verbum possunt per specialem revelationem cognoscere.

§. IV.

Nominabilitas DEI.

Nota: Triplex DEO nomen imponi posse. Primum, quòd ipsum comprehensivè significet. Secundum, quòd licet non comprehensivè, tamen quidditivè, ut in se est. Tertium, quòd quidem

quidem DEUM secundum aliquid sui propriè & substantialiter significet, non tamen quidditative, ne in se est, sed abstractivè & prout subest nostris in adæquatè conceptibus. Hoc posito sit

CONCLUSIO. *Primo modo solus DEUS; secundò beati DEUM videntes; tertio etiam viatores DEUM nominare possunt.* Ita S. D. hæc q. 13. a. 1. & seq.

Ratio totius conclusionis est ex Philospho 1. d. Interp. ubi dicit, quod nomina significant res mediante conceptu, & voces sint note earum, que in anima sunt passionum. Unde secundum quod aliquid à nobis intellectu cognosci potest (inquit S. D.) sic à nobis potest nominari, sed DEUS suâ cognitione comprehendi potest: ergo etiam à se solo comprehensivè nominari. Cognoscitur autem quidditative ut in se est, à beatis; ergo sic etiam ab ipsis nominari potest, ideòque rursus S. D. si intellectus noster DEUM per se ipsum videret, illi posset imponere nomen unum, quod erit in paria: & ideo dicitur Zach. ult. In illa die erit Dominus unus, & nomen ejus unum. Tandem ab-

stractivè & inadæquatè cognoscitur à viatoribus: ergo etiam à nobis abstractiva nomina ipsius quidditatem saltem inadæquatè exprimentia potest accipere. De quibus in superioribus abunde diximus.

Dices: Beati non possunt de DEO formare verbum: ergo nec nomen quidditative DEUM exprimens. Resp. nego consequentiam, quia per verbum intelligitur species expressa, quæ sit adæquata & formalis similitudo ipsius, imò ipsum objectum in esse intelligibili; quod implicat ex dictis: nomen verò tantum importat rationem signi, quod etiam salvatur absque formali similitudine in conceptione & intellectione creata, terminata ad divinam essentiam, ut in se est. Ex quibus intelligis, quo sensu DEUS non tantum incomprehensibilis, sed etiam ineffabilis, & innominabilis à SS. PP. nominetur: nimirum innominabilis comprehensivè respectu omnis creaturæ; innominabilis quidditative in se est respectu viatoris. Et hæc de Visione.

DISPUTATIO XI.

DE

Scientia DEI in genere.

Ad q. 14. D. Th.

Scientia aliquando latiori sensu accipitur pro quacunque cognitione certa & evidente; alias pressiori significatione pro cognitione certa & evidente per causam. Priore modo DEUM infinite scientem, hoc est, intelligentem esse, tam respectu sui, quam creaturarum ex fide & ratione certum est. Ex fide quidem, declarata Job. 12. *Apud ipsum est sapientia & fortitudo, ipse habet consilium & intelligentiam*, aliis-que quam plurimis locis. Ratione verò, quia de ratione actus puri, entis à se, perfectissimi agentis, & viventis vitæ infinite perfectæ, non est tantum esse intellectivum (imò esse intellectivum radicale vel in actu primo, virtualiter intrinsecè distinctum ab actu secundo, in DEO admitti non posse, dictum est. Disp. 3. a. 4. §. 2.) sed ipsum intelligere: insuper actus purus exigit habere omnem perfectionem simpliciter simplicem, qualis utique est intellectio & scientia. Restat igitur hoc capite inquirendum, quomodo scientia Divina se habeat tum per ordinem ad DEUM ipsum, tum per ordinem ad creaturas.

ARTICULUS I.

An S. D. infinitam intellectualitatem DEI demonstrativè probaverit ex ejus infinita immaterialitate?

SUMMARI A.

1. Quotuplex sit immaterialitas?
2. Defenditur probatio D. Thome inductione cognoscentiam.
3. Et ratione, ex natura materia desumpta.
4. Auctoritas PP. pro eadem sententia.
5. Martineæ opinio & objectio.
6. Bruta habent modum cognoscendi immaterialem immersivè.
7. Angeli non equaliter excludunt materiam, quoad conditionem potentialitatis.
8. Ratio S. D. procedit de substantiis immaterialibus.
9. Retorsio contra Adversarios.
10. S. D. non probat esse cognoscitivum per capacitatem plurium formarum.
11. Quando esse receptivum sit esse materiale?
12. Instantia adversus rationem S. D.
13. Refutatur responsio Ferrariensis.
14. Vera differentia inter cognoscentia & non cognoscentia.

15. Non